

DE RUSLAND-CRISIS

Beeld © Follow the Money

18 MAA · ⌚ 10 MIN

Deze advocatenkantoren nemen geen afstand van het Kremlin

JAN-HEIN STROP

Advocatenkantoren wijzen Russische klanten die gelieerd zijn aan de Russische staat massaal de deur. Maar er zijn nog steeds kantoren die geen afstand nemen van het Kremlin, blijkt uit onderzoek van Follow the Money. Het gaat om Zuidaskantoor AKD dat optrad voor staatsbedrijf Uranium One, en het Rotterdamse Beaufort Litigation dat zich inzet voor Promsvyazbank – financier van de defensie-industrie.

Bij de grote advocatenkantoren op de Amsterdamse Zuidas zit de schrik er goed in. De een na de ander liet vorige week weten de dienstverlening aan de kleptocraten rond de Russische president Poetin stop te zetten. Ook veel Russische staatsbedrijven zijn inmiddels verstoken van juridische hulp van de topkantoren.

Ongeveer de hele Zuidas was betrokken bij het opzetten van belastingvriendelijke structuren, overnames of procedures met grote financiële belangen, blijkt uit een overzicht

https://www.ftm.nl/artikelen/de-russische-facilitators-aan-de-zuidas?utm_campaign=Jan-Hein-Strop&utm_sourc...

van Follow the Money. Voor uurtarieven tot 800 euro per uur rolde men in het zakenkwartier de rode looper uit voor tientallen miljarden

https://www.ftm.nl/artikelen/russisch-bezit-waarop-nederland-beslag-zou-kunnen-leggen?utm_campaign=Jan-H...

aan Russisch eigendom dat hier om fiscale redenen is ondergebracht. Naast Cyprus en de Britse Maagdeneilanden staat Nederland in de top 5 van landen die vermogen herbergen – anoniem en zonder veel wettelijke spelregels of toezicht.

De nationale kampioen was advocatenkantoor Houthoff – ook bekend als het Kremlin

https://www.ftm.nl/artikelen/dubieuze-hulpjes-van-houthoff?utm_campaign=Jan-Hein-Strop&utm_source=articl...

aan de Zuidas – dat onlangs als eerste afscheid nam van de Russische clientèle. Daarna deden bijna alle kantoren statements uitgaan waarin ze het geweld veroordelen en stellen zich netjes aan de sancties te houden. Ook namen veel bureaus expliciet afscheid van klanten die gelieerd zijn aan het Kremlin.

Maar niet allemaal.

Verrijkt uranium

AKD – met 180 advocaten de nummer zeven van Nederland – spreekt zich niet helder uit. Het publiceerde antwoorden

<https://akd.eu/nl/insights/update-14-maart-opgelegde-nieuwe-eu-sancties-aan-rusland>

op veelgestelde vragen over de sancties, maar over hun positie

<https://www.linkedin.com/feed/update/urn:li:activity:6905151883271290880/>

ten aanzien van Russische klanten is AKD minder scheutig met informatie. Een van die klanten is een staatsonderneming met een enorm strategisch belang.

Het gaat om Uranium One, een Nederlandse dochter van Rosatom State Nuclear Energy Corporation: mondiaal de belangrijkste leverancier van verrijkt uranium. Deze splijtstof wordt wereldwijd gebruikt in kerncentrales, en hoofdzakelijk in Kazachstan uit de grond gehaald door Uranium One. Naast mijnbouw is het bedrijf onder meer actief in de productie van onderdelen van kerncentrales, elektriciteitsproductie en medische toepassingen van radioactief materiaal.

De Amerikaanse regering overweegt sancties op te leggen aan Rosatom, maar dat is nog niet zo eenvoudig

Moederbedrijf Rosatom is niet alleen essentieel voor civiele toepassingen. De onderneming, eind 2007 door Poetin zelf opgericht, is ook leverancier van de Russische defensie-industrie en in het bijzonder van het ‘*nuclear weapons complex*’, zoals Rosatom-topman Alexei Likhachev vertelde in een door het Kremlin gepubliceerd gesprek

<http://en.kremlin.ru/events/president/news/66320>

met Poetin vorig jaar. Rosatom is dus een onmisbare schakel in het nucleaire wapenarsenaal, dat Poetin onlangs onomwonden dreigde in te zetten.

Bovendien is Rosatom rechtstreeks betrokken bij de oorlog. Op 4 maart nam het Russische leger de grootste kerncentrale van Oekraïne in het stadje Zaporizhzhya in beslag. Het gegijzelde personeel werkt nu onder supervisie van Russische militairen. Op 12 maart sprak de baas van het Internationaal Atoomagentschap (IAEA) met Likhachev, die bevestigde dat een aantal experts van Rosatom daarnaast de Oekraïense leiding ‘adviseert’, meldde

<https://www.iaea.org/newscenter/pressreleases/update-19-iaea-director-general-statement-on-situation-in-ukrai...>

het IAEA.

Eerder al, op 24 februari, veroverden Russische troepen de kerncentrale van Chernobyl. Ook hier zijn experts van Rosatom ingevlogen. De wereld haalde opgelucht adem toen de stroomtoevoer, noodzakelijk voor het koelen van de reactor, daar vorige week zondag hersteld

<https://nos.nl/artikel/2421083-stroomtoevoer-kerncentrale-tsjernobyl-hersteld-personeel-zit-nog-steeds-vast>

werd.

De Amerikaanse regering overweegt sancties op te leggen aan Rosatom, meldde

<https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-03-09/u-s-weighs-sanctions-on-russian-nuclear-power-supplier-...>

Bloomberg op 9 maart. Maar dat is nog niet zo eenvoudig: net als Europa importeert ook de VS Russisch uranium. Door sancties zou de prijs van deze grondstof sterk kunnen stijgen.

Belastingvrij wegsluizen

Uranium One is sinds 2006 gevestigd in Amsterdam en goed voor 2,6 miljard dollar aan bezittingen (op basis van de jaarrekening van 2020). Het bedrijf was een naamloze vennootschap (nv), maar eind vorig jaar heeft een notaris van Zuidaskantoor AKD de onderneming getransformeerd in Uranium One

Coöperatief UA, zo blijkt uit een statutenwijziging die is gedeponereerd bij de Kamer van Koophandel. Het is nu dus een coöperatie.

AKD heeft een Russischtalige advocaat belastingrecht in dienst die zich richt op ‘grensoverschrijdende structurering’

Aan zulke majeure wijzigingen in rechtsvorm gaat fiscaal advies vooraf, een expertise die bij AKD ruim voorhanden is. Zo is er een Russischtalige advocaat belastingrecht in dienst die zich richt op ‘grensoverschrijdende structurering’, met een sterke focus op de ‘Russische/CIS markt’. Bij fiscalisten staat de coöperatie als bedrijfsvorm al jaren op de kaart als een manier om belastingvrij geld in de vorm van dividend weg te sluisen naar ieder gewenst land ter wereld.

Neemt AKD afstand van Uranium One? Een woordvoerder laat in eerste instantie weten vanwege de ‘geheimhoudingsplicht’ geen uitspraken te doen over cliënten. ‘AKD houdt zich strikt aan de geldende sancties ten aanzien van het bedienen van Russische en Wit-Russische personen en entiteiten. Daarnaast hebben wij onze Russische en Wit-Russische cliënten en connecties heroverwogen. Op basis daarvan hebben wij van een aantal cliënten inmiddels afscheid genomen.’

In principe weerhoudt niets AKD ervan om zich publiekelijk te distantiëren van alle Kremlin-gerelateerde partijen. Daarmee zegt het kantoor immers niets over individuele cliënten en schendt het niet zijn geheimhoudingsplicht, bevestigt hoogleraar advocatuur Diana de Wolff van de Universiteit van Amsterdam desgevraagd.

Advocatenkantoor Houthoff verklaarde begin maart: ‘Vanwege de oorlogsdaden in Oekraïne door de Russische Federatie heeft Houthoff besloten zijn relatie met de Russische Federatie en gelieerde personen en bedrijven te beëindigen.’ Ook de van oorsprong Britse kantoren Freshfields Bruckhaus Deringer en Allen & Overy lieten weten direct te stoppen met alle Kremlin-gerelateerde klanten, zonder namen te noemen.

In tegenstelling tot deze kantoren laat AKD dus in het midden of het niet meer werkt – of wil werken – voor Russische staatsbedrijven. Gevraagd waarom AKD niet publiekelijk meldt te stoppen met Kremlin-gerelateerde klanten, antwoordt een woordvoerder: ‘De term “Kremlingerelateerd” is te vaag om als criterium te dienen. Er zijn drie criteria die bepalend zijn voor ons handelen: de sanctielijst,

ons eigen morele kompas en de gedragsregels voor de advocatuur. Deze drie criteria worden zorgvuldig bekeken en gewogen in iedere casus.’

Update 18 maart: na publicatie van dit artikel meldt

<https://akd.eu/insights/akd-on-the-war-in-ukraine-and-its-relations-with-russian-and-belarusian-clients>

AKD te stoppen met 'alle Russische staatsbedrijven' en sommige Russische 'niet-staatsbedrijven'.

OOK BUREN LEGAL ZWIJGT OVER WERK VOOR OLIGARCHEN

De meeste grote kantoren hebben publiekelijk laten weten afstand te nemen van Russische klanten. Zo niet Buren Legal, dat geen antwoord geeft op eerdere vragen van Follow the Money.

Een opvallende klant van Buren Legal is miljardair Oleg Deripaska, rijk geworden met aluminium, bleek uit eerder onderzoek.

Deripaska is op 10 maart getroffen door Britse sancties. Zijn Rusal International bv, Rusal Global Management bv en Emergofin bv bieden onderdak aan een deel van zijn vermogen. Vorig jaar nog wijzigde een notaris van Buren de statuten van zowel Rusal International als Emergofin, waarbij medewerkers van het kantoor optraden als gemachtigden van het bestuur.

Buren leverde in 2012 en 2020 ook notariële diensten aan oliebedrijf Bashneft International bv, een dochter van de Joint Stock Oil Company Bashneft, waarvan de gesanctioneerde oliemaatschappij Rosneft grootaandeelhouder is. Het is geen toeval dat ook Bashneft International onder leiding staat van Rosneft-ceo Igor Sechin. Met activa ter waarde van 178 miljoen euro (2020) is de Nederlandse tak geen klein vehikel.

Voor fiscaal advies aan dit soort partijen is partner Peter van Dijk de aangewezen man. Naar eigen zeggen is hij gespecialiseerd in het Nederlands en internationaal belastingrecht, het opzetten van 'vennootschappelijke structuren', met name in relatie tot voormalige CIS-landen en Centraal- en Oost-Europa [..].'

Volgens onlangs verwijderde berichten op de website over dienstverlening aan Russen adviseerde Van Dijk in 2016 het Russische energiebedrijf Inter Rao, dat in staatshanden is. Grootaandeelhouder van deze grootste importeur en exporteur van elektriciteit van Rusland is Rosneftegaz, dat weer eigendom is van Rosneft. De bestuursvoorzitter van Inter Rao is Rosneft-ceo

Igor Sechin. Daarnaast adviseerde Van Dijk de Nederlandse dochter van het grote Russische mijnbouwconcern Mechel.

De belangen van het Kremlin worden ook in Rotterdam verdedigd. Advocatenkantoor Beaufort Litigation biedt daar – op papier althans – sinds 2020 onderdak aan de Russische Promsvyazbank.

Promsvyazbank is niet zomaar een bank. Ze is in handen van de Russische Federatie en door Poetin zelf bestemd

<https://www.ft.com/content/90c73fe4-fd15-11e7-9b32-d7d59aace167>

voor het financieren van de Russische defensie-industrie. Meer dan 50 procent procent van alle kredieten voor het militair-industrieel complex zijn er ondergebracht, berichten staatsmedia

https://drive.google.com/file/d/1Rj9RUan3_MnDSCyf6okzE3YVigD_Tarv/view?usp=sharing

. Die meldden ook dat de bank sinds 2019 ‘sanctiebestendig’ is gemaakt door bezittingen in andere valuta te minimaliseren en de identiteit van bestuurders zoveel mogelijk geheim te houden.

Het Kremlin kwam uit bij een Rotterdams *boutique*-kantoor, een specialist op het gebied van procederen: Beaufort Litigation

Dat getuigt van een vooruitziende blik, want inmiddels is de bank uitgesloten van het internationale banksysteem SWIFT en getroffen door Amerikaanse

<https://home.treasury.gov/news/press-releases/iv0602>

, Britse en Europese

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022R0336&from=EN>

sancties. Ook topman Petr Fradkov ⁺ is gesanctioneerd, wat de EU rechtvaardigt ⁺ door te stellen dat Promsvyazbank, opererend vanuit de illegaal bezette Krim, direct instructies krijgt van Poetin en steun verleent aan de oorlog.

Opmerkelijk genoeg heeft de Russische kredietverlener geen groot topkantoor tot zijn beschikking. Dat zou je wel verwachten bij een zaak die draait om vele honderden miljoenen euro's. Het Kremlin is uitgekomen bij een Rotterdams *boutique*-kantoor, een kleine specialist op het gebied van procederen: Beaufort Litigation. Advocaat David van Bommel van het tweekoppige kantoor vertegenwoordigt sinds 2020 de Promsvyazbank, die een bijzondere geschiedenis kent.

Interpol

De bank is al sinds 1995 in Nederland gevestigd als Promsvyaz Capital bv en werd opgericht door twee Russische broers: Dmitrii en Aleksej Ananiev. Onder hun leiding groeide de bank uit tot een van de grootste van Rusland.

Dmitrii Ananiev maakte zich niet geliefd bij het Kremlin door te weigeren vestigingen te openen op de Krim, na de annexatie door Rusland in 2014. Hij was van geen enkele politieke partij lid, vertelde hij vorig jaar aan NRC https://www.nrc.nl/nieuws/2021/11/19/hoe-een-russische-oligarch-zijn-imperium-verloor-a4066197?utm_source.... 'Dat ik mij niet aansloot bij de partij van Poetin of een die daarmee samenwerkt, werd me niet in dank afgenomen.'

Eind 2017 greep de Russische centrale bank in als toezichthouder, omdat Promsvyaz Capital er financieel beroerd voor zou staan. Volgens de broers eisten de autoriteiten dat ze binnen anderhalve dag omgerekend 1 miljard euro op tafel zouden leggen om onteigening te voorkomen, blijkt uit de processtukken. Niet veel later, in maart 2018, werd de bank genationaliseerd, wat de eigenaars naar eigen zeggen een schadepost van 2,5 miljard dollar opleverde. De Russische justitie verdenkt de twee bankiers inmiddels van verduistering, oplichting en valsheid in geschrifte.

De broers ontsnapten net op tijd naar Cyprus, nadat ze eind 2017 bijna een miljard euro uit de Nederlandse vennootschap hadden weggesluisd. Eind 2019 stuurden de autoriteiten in Moskou een internationaal opsporingsverzoek aan Interpol ('red notice') voor Dmitrii Ananiev. Maar Interpol weigerde aan dat verzoek gehoor te geven.

Interpol oordeelde ⊕ dat er gezien de nationalisatie en het gebruik van de bank als financier van wapenfabrikanten mogelijk sprake is van een politiek gemotiveerde zaak.

Voor de uitvoering van de vonnissen is het Kremlin afhankelijk van de medewerking van de Nederlandse rechter

Tot dezelfde conclusie kwam het Openbaar Ministerie (OM). Een rechtshulpverzoek van Rusland inzake Dmitrii Ananiev en zijn bv werd na overleg met het ministerie van Buitenlandse zaken geweigerd, blijkt uit een e-mail van het OM van juni vorig jaar. 'Niet uitgesloten kan worden dat het hier een politieke vervolging betreft,' schreef een officier van justitie.

Sinds de nationalisatie is er in meerdere landen een juridische oorlog losgebarsten tussen de broers en de Russische overheid, die haar geld wil terughalen. Bij de niet als onafhankelijk bekend staande rechters in Moskou heeft de staat tot tweemaal toe gelijk gekregen, maar voor de uitvoering van de vonnissen is het Kremlin afhankelijk van de medewerking van de Nederlandse rechter.

‘Een integere vent’

Enter David van Bommel. Eind 2020 startte hij een civiele procedure om de Russische vonnissen hier erkend te krijgen. ‘In het licht van de omstandigheden is rehtens komen vast te staan dat de betalingen [vanuit Promsvyaz Capital bv, red.] te kwader trouw werden uitgevoerd en met de intentie schuldeisers te schaden,’ schrijft de advocaat in de dagvaarding.

Advocaat Jurjen de Korte, die optreedt namens namens de broers, stelt in zijn reactie dat de zaak grote gelijkenissen vertoont met de beruchte nationalisatie van oliebedrijf Yukos, dat ook deels in Nederland was gevestigd. Toen eigenaar Michail Chodorkovski in onmin raakte met het Kremlin werd Yukos genationaliseerd en verdween hij in de gevangenis.

De voormalige aandeelhouders van Yukos klaagden onder meer bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), en kregen in 2014 deels gelijk. Het Hof kende hen een schadevergoeding toe van 1,8 miljard euro voor schending van de mensenrechten bij de onteigening. De Yukos-zaak in Nederland – waarbij de halve Zuidas is betrokken – nadert een ontknoping.

Met zulke langdurige, complexe procedures vallen honderdduizenden euro’s te verdienen – oorlog of niet

Ook de broers hebben een zaak aangespannen bij het EHRM, in 2019. Volgens advocaat De Korte moet de rechtbank nu wachten op het vonnis van het Europese hof, voordat het kan beslissen over het erkennen van de Russische vonnissen. ‘In de onderhavige zaak spelen dezelfde vragen [als bij Yukos, red.],’ schrijft De Korte. Hij verwacht dan ook dat de rechtbank na de zitting op 8 april de zaak zal schorsen tot er een vonnis van het EHRM is, net zoals dat gebeurde in de Yukos-zaak.

De procedure kan nog vele jaren duren. Als er een vonnis komt van de rechtbank is er (in beginsel) nog in twee instanties hoger beroep mogelijk. Met zulke

langdurige, complexe procedures vallen honderdduizenden euro's te verdienen – oorlog of niet.

Advocaten van het Rotterdamse kantoor waar Van Bommel jarenlang werkte voordat hij in 2020 met een partner Beaufort Litigation startte, willen niets over hun oud-collega zeggen. Een andere advocaat die hem van lang geleden kent, is verbaasd dat hij deze zaak doet. 'Ik ken hem als een integere vent.'

Van Bommel is nog steeds verbonden aan het Kremlin. Als hij zich had teruggetrokken uit de zaak dan was dat duidelijk geworden via het zogeheten roljournaal van de rechtbank. Dat is niet gebeurd, in het roljournaal van 17 maart staat hij vermeld als advocaat van Promsvyazbank.

Van Bommel wil geen antwoord geven op vragen van Follow the Money.

Update 18 maart: na publicatie van dit artikel meldde AKD te stoppen met 'alle Russische staatsbedrijven' en sommige Russische 'niet-staatsbedrijven'. Een volledige (zij het korte) verklaring, in het Engels, [staat hier](https://akd.eu/insights/akd-on-the-war-in-ukraine-and-its-relations-with-russian-and-belarusian-clients)

<https://akd.eu/insights/akd-on-the-war-in-ukraine-and-its-relations-with-russian-and-belarusian-clients>

.

Gerelateerde artikelen

[Podcast | Jagen op Russische oligarchen deel 2](#)

[Hoe Poetins politiek een supermarktsucces van Nederlandse managers sloopte](#)

[Gazprom kondigt afscheid van Duitse en Nederlandse vestiging aan](#)

Auteur: **Jan-Hein Strop**

Doet met open vizier onderzoek naar dubbele petten, perverse prikkels en belangen achter geldstromen.